

og en Hjerteknuser, naar man negtede en Jagtberettiget at jage paa en Andens Jord. — Det er, saavidt jeg kan see, en fuldstaendig Misforstaaelse af de Bemærkninger, jeg tillod mig at fremsætte for det ærede Thing. Jeg smigrer mig med, at hvad der vil blive leveret til Trykken af mit Foredrag, vil vidne om, hvad jeg ligeledes haaber, at det ærede Thing vil vidne for mig, at jeg aldeles ikke har ytret noget Sligt; men at jeg tillod mig — hvad jeg troer er tilladt i denne Sal, som i hvilkensomhelst Sal med en lignende Bestemmelse — at fore Debatten angaaende et ganske særegent og specielt Spørgsmaal tilbage til en almindelig Grundsætning og at udtale, hvad der idetmindste er min personlige Overbeviisning, at virkelig Folk og Nationen i det Hele, og at navnlig en heel Slægt i en Nation kan begaae og mange Gange har begaaet, hvad der maa kaldes Fædermord, og har Skyld i, at Tusinder af Hjerter ere knuste, derved, at den har brudt de Pietetsbaand, som burde forbinde den med Fortiden, derved, at den i en besynderlig Forhastelse i Følelsen af at have gjort et Kæmpeffridt fremad, troede, at det endelig var den høieste Tid til at gaae saamange Skridt fremad, at alle de, der ikke med den varmeste Begeistring havde kunnet og villet følge den, nødvendig maatte blive Bevægelsens Fiender og føle sig stødt tilbage af den. En saadan Bemærkning, skulde jeg troe, det er tilladt at fremsætte i denne Sal under Hensyn til et specielt Spørgsmaal, uden at der i fjerneste Maade bør opstaae nogen Mistanke om, at deri skulde være indeholdt en saa varm Deeltagelse for Jagtlysten, at det skulde have forekommet mig, eller at jeg i mindste Maade kunde sætte mig ind i, at netop Hjerterne ville knuses, naar den Jagtberettigede ikke maa jage paa Andens Jorder. Jeg har ikke tænkt og ikke ytret noget Sligt. Jeg har kun henholdt mig til, hvad der ligger mig nær som Præst, til Guds Ord, hvori jeg finder Løsningen, ikke blot af, hvad der almindeligt kaldes de religiøse Opgaver, men af alle sædeltige Opgaver og Spørgsmaal, saa at jeg — om jeg tør bruge det Udtryk — i visse Maader maa synes at gjøre mig skyldig i, hvad man sædvanlig kalder Overtro, og vel vil regne til

deres Overtro, som slaae op i Bibel-Bogen og lade det trufne Sted afgjøre deres Mening om enhver Sag — det Hele naturligtvis ikke legemligt, men aandeligt forstaaet — i den Tro altsaa, eller i den Overtro, at, naar jeg kan finde en Antydning i den hellige Skrift, som kjendeligen udtaler en øverste Grundsætning i Henseende til de menneskelige Forhold, hvorom Talen er, saa spørger jeg ikke om, hvorvidt den der er navnlig og specielt anvendt paa de særegne Forhold, hvorom i vor Tid just Talen er, lader mig heller ikke forstyrre af, at Skriften jo ikke nærmest er bestemt til at være borgerlig Lovgiver, men holder mig overbevist om, at, hvad der i Almindelighed er guddommelig Sandhed ogsaa vil staae Prøve og bekræfte sin Gyldighed, ved at faae Anvendelse paa det Enkelte. Saaledes har jeg i mit foregaaende Foredrag søgt at holde fast ved det, den store Kjømpereformator, Jesus Christus, sagde, da han traadte frem: „jeg kommer ikke for at nedbryde, men for at fuldkomme“; og jeg finder, at jeg gjør min Skyldighed ved at gjøre det. Jeg mener, at det, der gjør Forskjellen mellem Bevægelsen i Danmark, og det, jeg kalder Revolution, er netop dette „ikke for at nedbryde“, d. e. at den lovlige og berettigede Magt, som var, den er endnu, og at denne Magt førte os paa en ordentlig og lovlig Maade og ved en ordentlig Lovgivning ind paa en anden Grund og bevirkede de store og mægtige Forandringer i vore Forhold, og at, naar det er skeet, saa skal man endelig huske paa, at nu er det grumme let for den Deel af Slægten, som med Begeistring har fulgt denne Bevægelse, at faae sig et paafaldende Hæstværk, saa at den ikke kan nanne, at den Deel af Slægten, som finder sig i Bevægelsen, men som mindre virksomt har deeltaget deri, har No, men at man derved meget ofte, og det endda ved forholdsvis ringe Spørgsmaal, paa en forstyrrende Maade griber ind i Forholdene, og at, naar man gjør det, saa gaaer det ganske rigtigt saaledes, at for hvert Fremskridt, man gjør paa denne Bane, saa sækker det af med Følget, saa der bliver Færre og Færre tilbage i det af dem, der ellers gjerne og paa en oprigtig og ærlig Maade havde sluttet sig til Bevægelsen, og da gaaer det tilsidst efter